

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 155/2020 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om ministrarnas juridiska och politiska ansvar beträffande muntliga frågor som framförs i riksdagen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 155/2020 rd undertecknat av riksdagsledamot Mauri Peltokangas /sf:

Vilka åtgärder vidtar regeringen för att statsrådsmedlemmarnas juridiska och politiska ansvar ska förverkligas och paragraferna i grundlagen gällande riksdagsledamöternas rätt till information uppfyllas?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Så som konstateras i spørgsmålet har riksdagen enligt 47 paragrafen 1 mom. i grundlagen rätt att av statsrådet få de upplysningar som behövs för behandlingen av ett ärende. I den ingår dels statsrådets skyldighet att självant lämna de uppgifter som riksdagen behöver, dels skyldigheten att lämna de upplysningar som riksdagen har begärt. Enligt 97 paragrafen i grundlagen har riksdagen rätt att av statsrådet få utredningar i frågor som gäller utrikes- och säkerhetspolitiken och beredningen av EU-ärenden (så kallade E- och USP-skrivelser).

Riksdagens omfattande rätt att få information, som det föreskrivs om i 47 paragrafen i grundlagen, är väsentlig särskilt med tanke på den parlamentariska tillsynen som riksdagen utövar över statsrådet. Rätten att få information tillgodoses genom ett flertal förfaranden som ger riksdagen och individuella riksdagsledamöter en tämligen omfattande möjlighet att hämta in och få information av regeringen. Dessa utgörs vid sidan om muntliga och skriftliga spørgsmål av meddelanden och redogörelser, statsministerns upplysningar och regeringens berättelser som lämnas till riksdagen. Varje utskott har rätt att av statsrådet eller respektive ministerium få utredningar i frågor som hör till utskottets behörighetsområde och utredningen kan också tas upp för debatt i plenum. En riksdagsledamot har också möjlighet att ta initiativ gällande behandlingen av ett aktuellt ärende i plenum (debattinitiativ) och i syfte att kunna utföra sitt representantuppdrag rätt att på begäran av en myndighet få tillgång till information som myndigheten har.

Enligt 60 paragrafen 2 mom. i grundlagen svarar ministrarna för riksdagen för sina ämbetsåtgärder. Ansvaret för riksdagen omfattar både det politiska och det juridiska ansvaret. Det politiska ansvaret förverkligas genom misstroende som riksdagen väcker. Det juridiska ansvaret inför riksdagen förverkligas som väckande av åtal mot en minister i riksrätten.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 155/2020 rd

Verksamheten som en riksdagsledamot som är minister bedriver omfattas av justitiekanslerns laglighetsstillsyn till den del som det är fråga om den aktuella personens åtgärder i rollen som minister. Om en minister lämnar oriktig information till riksdagen kan detta bedömas som ett ärende om ministeransvarighet i enlighet med paragraferna 114–116 i grundlagen, det vill som en fråga om huruvida ministern uppsåtligen eller av grov oaktsamhet på ett väsentligt sätt har brutit mot de skyldigheter som hör till en ministers uppgifter eller i övrigt förfarit klart lagstridigt i sin ämbetsutövning.

Under den muntliga frågestunden besvarar ministrarna frågor utan att ha förberett svaren. Svartiden för en fråga är högst en minut. I de muntliga riksdagsdebatterna som framskrider i snabb takt och är tidsmässigt begränsade är det möjligt att frågor som framförs i det här förfarandet inte kan besvara uttömmande. Detta kan ske trots att det är fråga om en omständighet som redan tidigare väckt offentlig debatt och som sålunda kan förutses.

Så som ovan konstaterats är den muntliga frågestunden ett förfarande för att tillgodose riksdagens rätt till information. Statsrådet ser genom sina förfaranden och varje minister genom sina egna åtgärder till att riksdagens rätt till information som det föreskrivs om i grundlagen tillgodoses. När det gäller delgivning av information till riksdagen ska särskild omsorg iakttas i frågor där läget eller förhållandena som påverkar ärendet snabbt kan förändras. Det är givetvis i första hand riksdagen själv som bedömer tillräckligheten och riktigheten av en ministers åtgärder i riksdagen och särskilt huruvida information som en minister lämnat till riksdagen är tillräcklig och riktig.

Helsingfors 8.5.2020

Justitieminister Anna-Maja Henriksson